

Sygn. akt VI U 950/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Radomiu VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Jarosław Łuczaj

Protokolant st. sekr. sąd. Marta Gackiewicz

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2017 roku w Radomiu

spraw H. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia i ustalenie daty przyznania renty rodzinnej

na skutek odwołań H. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 21 czerwca 2016 roku, nr (...) i z dnia 22 lipca 2016 roku, nr (...)

oddala odwołania.

SSO Jarosław Łuczaj

Sygn. akt VI U 950/16

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 22 lipca 2016 roku H. B., reprezentowana przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 21 czerwca 2016 roku, nr (...), w sprawie odmowy przyznania jej prawa do świadczenia niezrealizowanego po zmarłym K. B.. Decyzji tej zarzuciła naruszenie szeregu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, wobec czego wniosła o jej uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi i o przyznanie wnioskodawczyni od organu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu skarżąca podniosła m.in., że organ odmówił jej wypłaty niezrealizowanego świadczenia bez wskazania w tym zakresie podstawy prawnej, podnosząc wyłącznie, że zmarły K. B. pozostawał w tym okresie w zatrudnieniu (odwołanie – k. 3-7).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniesiono m.in., że rozpartując wniosek należało wziąć pod uwagę fakt, iż ubiegając się o emeryturę K. B. do dnia śmierci pozostawał w zatrudnieniu. W tej sytuacji nie był uprawniony do wypłaty świadczenia z powodu zawieszenia prawa, zgodnie z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z funduszu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie – k. 10).

Pismem z dnia 5 sierpnia 2016 roku H. B. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 22 lipca 2016 roku, nr (...), w sprawie przyznania jej prawa do renty rodzinnej od 1 czerwca 2016 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Podniosła, że w chwili śmierci jej męża – K. B. toczyło się w Sądzie postępowanie o przyznanie mu prawa do emerytury, które zakończyło się dopiero w maju 2016 roku, co uniemożliwiło jej złożenie

wniosku we wcześniejszym terminie. Wniosła o zmianę tej decyzji i przyznanie jej prawa do renty rodzinnej od daty zgonu męża, tj. od 16 października 2016 roku (odwołanie – k. 17).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniesiono m.in., wniosek o rentę rodzinną wnioskodawczyni złożyła w czerwcu 2016 roku i prawo do niej zostało przyznane od tego miesiąca, a trwające postępowanie sądowe w sprawie o emeryturę dla jej męża nie uniemożliwiło złożenia wniosku o rentę rodzinną, dlatego została ona przyznana od daty wynikającej z art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie – k. 18).

Postanowieniami z dnia 1 września 2016 roku Sąd połączył sprawy z obydwu odwołań do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (postanowienia – k. 13, 21).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7 stycznia 2015 roku K. B. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmawiającej mu przyznania prawa do emerytury. W toku postępowania przed Sądem Okręgowym w Radomiu K. B. zmarł – (...) roku, wobec czego w dalszym ciągu toczyło się ono z udziałem jego następców prawnych: H. B., T. B. i A. R.. Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 roku Sąd Okręgowy w Radomiu m.in. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił K. B. prawo do emerytury od 2 stycznia 2015 roku do 15 października 2016 roku. Wyrok ten uprawomocnił się 19 maja 2016 roku (okoliczności bezsporne – akta sprawy VI U 1407/15).

W dniu 10 czerwca 2016 roku H. B. wniosła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. o wypłatę niezrealizowanego świadczenia emerytalnego po zmarłym mężu – K. B.. Do wniosku tego dołączyła świadectwo pracy, z którego wynika, że od 1 listopada 2004 roku do dnia swej śmierci był on zatrudniony w Zakładzie Usług (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R.. Decyzją z dnia 21 czerwca 2016 roku ZUS odmówił wypłaty niezrealizowanego świadczenia, ponieważ w okresie od 2 stycznia 2015 roku do 16 października 2016 roku K. B. pozostawał w zatrudnieniu i nie miał prawa do wypłaty emerytury za ten okres (okoliczności bezsporne – wniosek, świadectwo pracy i decyzja k. 94-95, 97, 99 akt ZUS nr (...)).

Również 10 czerwca 2016 roku H. B. wniosła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. o rentę rodzinną po zmarłym mężu – K. B.. Decyzją z dnia 22 lipca 2016 roku ZUS przyznał jej prawo do dochodzonego świadczenia od 1 czerwca 2016 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek (okoliczności bezsporne – wniosek i decyzja k. 1-5, 17-18 akt ZUS odnośnie wniosku o rentę rodzinną).

Powyższy stan faktyczny był między stronami bezsporny i został ustalony w oparciu o powołane wyżej dokumenty znajdujące się w aktach pozwanego organu oraz aktach VI U 1407/15 Sądu Okręgowego w R.. Okoliczności te nie były kwestionowane przez strony i nie budziły żadnych wątpliwości Sądu.

Zaznaczyć należy, że strony nie zgłosiły żadnych wniosków dowodowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie zauważyć należy, że zarzuty skarżącej względem decyzji z dnia 21 czerwca 2016 roku, nr (...) - odnoszą się do postępowania administracyjnego, które toczyło się pozwanym organem i jako takie nie mogą być przedmiotem rozpoznania przez Sąd w niniejszej sprawie. Zaskarżona decyzja odpowiada wymogom Kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie uznania jej za decyzję administracyjną i tylko ta okoliczność mogła być badana w postępowaniu wywołanym odwołaniem

Zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 887 ze zm.), w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie

prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

W okolicznościach niniejszego sprawy nie ulegało wątpliwości, że ostatecznie wyrokiem w sprawie VI U 1407/15 Sąd przyznał K. B. prawo do emerytury z dniem osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego, tj. 2 stycznia 2015 roku, do dnia poprzedzającego dzień jego śmierci, tj. (...) 2016 roku. Jednak skarżąca zdaje się pomijać fakt, że we wskazanym okresie (a nawet od 1 listopada 2004 roku) do chwili zgonu jej mąż był zatrudniony.

Art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1726), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2011 roku, począwszy od dnia 1 października 2011 roku przepis ten stosuje się do emerytur przyznanych przed dniem 1 stycznia 2011 roku. Jednak na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12 (Dz. U. poz. 1285), ogłoszonego w dniu 22 listopada 2012 roku, art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w związku z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, został uznany za niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z uwagi na datę ustalenia K. B. prawa do emerytury (2 stycznia 2015 roku), art. 103 a ustawy emerytalnej miał więc zastosowanie do jego sytuacji.

W judykaturze wskazuje się na konieczność odróżnienia nabycia prawa do świadczeń od uzyskania świadczeń wynikających z tego prawa (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 roku, III UK 95/06, Legalis). W ocenie Sądu, wnioskodawczyni niezasadnie utożsamia przyznanie (ustalenie) prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego (do emerytury) z jego realizacją. Jak bowiem wskazano powyżej, sytuację w jakiej znajdował się zmarły K. B., reguluje art. 103 a ustawy emerytalnej.

Z uwagi na powyższe, odwołanie od decyzji z dnia 21 czerwca 2016 roku podlegało oddaleniu.

Z kolei w myśl art. 129 ust. 1 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenia wypłaca się począwszy od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2, który stanowi, że w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego emeryta lub rencisty, rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do renty przez uprawnionych członków rodziny.

Pomimo więc, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy prawa, a decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny, samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia nie stanowi postawy do wypłaty świadczenia. Podstawę taką stanowi wniosek o przyznanie świadczenia, tak więc niewątpliwie ustawodawca przypisał decydującą funkcję woli uprawnionego, który – nawet jeżeli spełnia przesłanki nabycia prawa do świadczenia – nie musi z niego korzystać. Konsekwencją jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek ustalenia prawa do świadczenia, a następnie jego wypłaty. Ustawodawca nie przewidział możliwości domagania się wypłaty świadczenia od daty jego nabycia do chwili złożenia wniosku. Świadczenia wypłaca się, począwszy od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Nie wypłaca się świadczeń z wyrównaniem za czas od nabycia do nich prawa in abstracto, bez względu na to, czy niezłożenie wniosku spowodowane było brakiem staranności w prowadzeniu własnych. Uregulowanie takie uzasadnia się zapobieganiem powstawania zjawiska kapitalizacji świadczeń (kom. do art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, G. Gudowska, K. Ślebza (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Komentarz, Warszawa 2013).

Wniosek H. B. w sprawie przyznania jej prawa do renty rodzinnej wpłynął do organu rentowego w dniu 10 czerwca 2016 roku i prawo do dochodzonego świadczenia zostało jej przyznane od czerwca 2016 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłosiła ona wniosek w tym względzie.

Irrelevantna w tej sytuacji jest okoliczność, że postępowanie w sprawie z odwołania K. B. od decyzji organu rentowego o odmowie przyznania mu prawa do emerytury zakończyło się dopiero wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 roku, a więc ponad sześć miesięcy po jego śmierci. Nic bowiem nie stało na przeszkodzie zgłoszeniu wniosku o rentę rodzinną bezpośrednio po zgonie męża wnioskodawczyni.

W związku z tym również odwołanie od decyzji z dnia 22 lipca 2016 roku podlegało oddaleniu.

Dlatego też, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, Sąd orzekł jak w wyroku.

SSO Jarosław Łuczaj